

„Gyökérsztagmitok” a Vargyas-szoros 74-es számú barlangjában

A barlangot 1975. január 4-én fedeztük fel és kutattuk át az Ursus Spelaeus Barlangkutató Kör téli tábora alkalmával. Térképezését 1977. szeptember 7-én végeztük el geológus iránytű és topofil segítségével. A barlang az 1200/74-es kataszteri számot kapta a romániai barlangok katalógusában. Ez a szám a bejárat mellett piros olajfestékkel van felfestve. A barlang felkutatásakor a kitöltés felszínén lévő szikladarabok között érdekes sztagmitit formájú gyökérsztagmitokmányeket figyeltünk meg.

A 74-es számú (Csigás) barlang a Vargyas-patak bal völgyoldalán található. 150 m-rel alább a hajdani 10-es számú hídtól, kb. 108 m relatív magasságban a patakmedertől. Az ösvény az előbb említett átkelőhelytől indul, átvezet a kőgörgöteget felett, majd a sziklafal tövében halad meredeken felfelé. A nyugatra néző rejtett bejárat egy kb. 15 m magas sziklafal alatt nyílik. A hajdani, nagyméretű, boltíves bejárat annyira feltöltődött a lehulló sziklatörmelékkel, hogy alig maradt egy 1,50 m széles és 0,50 m magas nyílás. Ezen a szűk nyíláson beereszkedve a barlang egyetlen, 16 m hosszú és 12 m széles termébe érünk. A cseppkőes mennyezet magassága a terem közepén 2,5 m és a barlang vége felé fokozatosan leereszkedik 0,60 m-re. A falakat odontolitos (farkasfogas) cseppkőfolyások és montmilch foltok borítják. A terem bejárat részét kintről begurult sziklatörmelék és száraz falevelek takarják. A barlang alját száraz, porlékony, sok szerves anyagot tartalmazó, szürkésbarna agyag tölti ki, kisebb-nagyobb mészkődarabokkal és cseppkőtörredékkel

összevegyülve. Sok üres csigaház látható a kövek között, innen ered a barlang neve is. A kitöltés felszínén a Coțofeni kultúrához tartozó és bronzkori cserépedénytöröredéket, valamint egy ősi tűzhely elmosódott maradványait fedeztük fel. Mivel a barlang bejárata magasabban van, mint a terem alja, a benti hőmérséklet elég alacsony. Így 1979. március 4-én a kinti 5°C mellett a teremben csak 1,5°C volt.

A barlangban felfedezett „gyökérsztagmitok” egyedülállóak, idáig hazánk egyetlen barlangjában se találtak ilyen jellegű képződményeket.

A teremben több ilyen „élő” sztagmitot találtunk, különböző fejlődési állapotban. Alakjuk csonkakúp, tetejükön csepegési kráterrel. Magasságuk 1-8 cm között váltakozik, átmérőjük 3-5 cm.

A barlang a völgyoldal lepusztulása következtében ma már közel került a felszínhez, így a felette élő fák gyökerei lehatolnak a mészkő repedéseire a barlangba. A kitöltés felszínén tovább fejlődő vastagabb gyökerekre helyenként a mennyezetről időnként víz csepeg. A gyökértest ezen pontjain a hidrotropikus inger hatására járulékos gyökérburjánzás indul meg negatív geotrópos irányban. A gyökérpamacs idővel egyre inkább sztagmit alakot vesz fel, a csúcsokon a jellegzetes csepegési kráterrel.

Míg a gyökér él, fejlődik, addig a lecsepegő vízből mészkiválás, lerakódás nem történik. Amikor a járulékos gyökér képződése megszűnik és a gyökértest elhal, megindul a mészlerakódás, a mész bevonja az egész képződményt.

A gyökerekből készült keresztmetszeteket mikroszkópon tanulmányozva megállapítható, hogy a „gyökérsztagmitok” szerkezetének kialakításában tölgya gyökerei vesznek részt. Beszű felépítésükben különösebb elváltozás nem figyelhető meg. A kéregtestben a CaCO_3 kristályainak túlzott felhalmozódása tapasztalható.

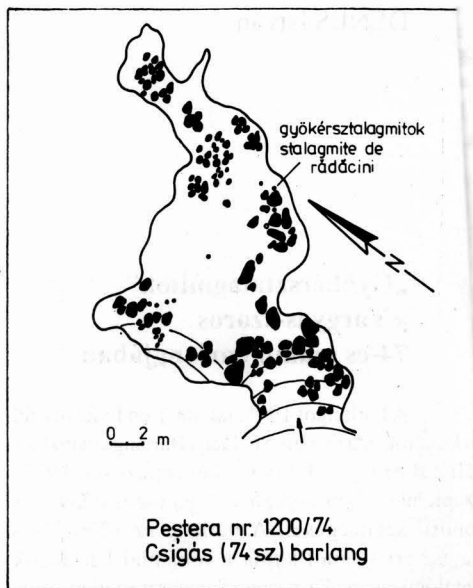
Köszönetemet fejezem ki dr. Kisgyörgy Zoltán egyetemi tanár úrnak és Szép Tóth György barlangász társamnak a „gyökérsztagmitok” kutatásában nyújtott értékes segítségükért.

**Stalagmite de „rădăcini”
în peștera nr. 74.
din Cheile Vârghișului**
(Rezumat)

Autorul prezintă „stalagmitele de rădăcini” din peștera nr. 1200/74 (Peștera cu melci) situată în Cheile Vârghișului. După prezentarea peșterii sunt descrise procesele de formare și evoluția acestor formațiuni rare, asemănătoare ca formă cu stalagmitele de carbonat de calciu.

**"Rootstalagmites" in the 74
Cave of the Vargyas (Vârghiș)
Gorge**
(Abstract)

The author presents from a cave (no. 1200/74) of Vârghiș Gorge some root formations with aspects which resemble calcium carbonate stalagmites.

1. ábra

2. ábra